

MARILÙ OLIVA

Η Οδύσσεια

όπως την αφηγούνται
η Πηνελόπη, η Κίρκη, η Καλυψώ
και άλλες ηρωίδες
του ομηρικού έπους

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΣΑΠΙΔΗΣ

Κ Ε Δ Ρ Ο Σ

Marilù Oliva: *Η Οδύσσεια όπως την αφηγούνται η Πηνελόπη, η Κίρκη,
η Καλυψώ και άλλες ηρωίδες του ομηρικού έπους*

Τίτλος πρωτοτύπου:

Marilù Oliva: *L'Odisea raccontata da Penelope, Circe, Calipso e le altre*

ISBN 978-960-04-5267-9

Μετάφραση: Γιώργος Κασαπίδης

Επιμέλεια-Διόρθωση: Αλέκα Πλακονούρη

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Marilù Oliva, 2020*

Published by special arrangement with Loredana Rotundo Literary Agency

© *Για την έκδοση στα ελληνικά, Εκδόσεις Κέδρος Α.Ε., 2023*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

*Στη μητέρα μου Βάντα, που γνώριζε την τέχνη του Οδυσσέα:
στην πραγματικότητα λίγοι ήξεραν ότι το πραγματικό της
όνομα ήταν Τερέζα.*

*Στην κόρη μου Μικόλ – μαζί με τον Ματέο και τον Γκάμπρι
το πιο ωραίο ταξίδι.*

Στην αδελφή μου Πατρίτσια, που μου μετέδωσε την αγάπη για τα βιβλία.

Στη Βιριζίνια και στη Μαρτσέλα – για τις οποίες δεν υπάρχει ορισμός.

Και σε όλες τις σπουδαίες γυναίκες που γνώρισα.

*Και πίσω απ' το μαυρόπλωρο καράβι στέλνει η Κίρκη
η φοβερή κι η ωριόμαλλη κι η ανθρωπολαλούσα,
πρύμο καλό και φιλικό που τα πανιά φουσκώναν.*

Οδύσσεια, λ, 6-8

Μτφ. Αργύρης Εφταλιώτης

ΚΑΛΥΨΩ

Να τος ο πολυμήχανος. Ο βασιλιάς που έγινε ναυαγός. Ο χτυπημένος από την οργή των θεών άνθρωπος. Η θάλασσα τον έβγαλε στην ακτή μου γυμνό κι απελπισμένο, έφτασε ένα βλέμμα του για να χαθώ μέσα του και να του προσφέρω ό,τι είχα.

Μια σπηλιά για καταφύγιο.

Τα αρώματα της Ωγυγίας.

Τη γαλήνη του φαγητού.

Και περισσότερο από καθετί την αθανασία.

Αυτός όμως, παγιδευμένος από την ανάγκη της καθημερινότητας, κοινή για τους θνητούς, προτίμησε να συνεχίσει να ονειρεύεται το ταξίδι της επιστροφής του.

Τον παρατηρώ κρυμμένη πίσω από έναν ευωδιαστό θάμνο.

Ο Οδυσσέας κάθεται στα βράχια, κοιτάζει τη θάλασσα σαν να βλέπει εκεί στο βάθος το πολυπόθητο νησί του, που δεν μπορεί να φτάσει. Η Ιθάκη, την καλεί τη νύχτα στον ύπνο του, σαν να 'ταν η πιο ωραία χώρα του κόσμου και όχι μια κουτσουλιά από βράχια και χωράφια. Η Ιθάκη με

τις ανηφοριές και τις κατηφοριές της, με τους απρόσμενους όρμους της, με τα στρεβλά αμπέλια της και τα ασύμμετρα βουνά της, η Ιθάκη, όπου αυτός ο άντρας άφησε το σκήπτρο του, που κάποιος θέλει να του το αρπάξει.

Κάθε νύχτα το ίδιο τραγούδι. Ο βασιλιάς της Ιθάκης επικαλείται την πατρίδα του, τον γιο, τη μάνα και τον πατέρα του. Αλλά περισσότερο από καθετί ψιθυρίζει ένα όνομα, τσακίζοντας την περηφάνια στην καρδιά μου: Πηνελόπη. Την καλεί αφού με έχει αγκαλιάσει στην κάμαρα, μόλις τελειώνει το ξενύχτι. Αυτή η θνητή είναι η εμμονή του, μαζί με όσα την περιβάλλουν.

Οι αναμνήσεις όμως ξεθωριάζουν στην ψευδαίσθηση. Κι έτσι ο γιος του Λαέρτη ξέχασε το οβάλ πρόσωπο της συντρόφου του, την επιδερμίδα του νεογέννητου Τηλέμαχου – τόσο μικρός ήταν όταν ο Οδυσσεάς έφυγε για την Τροία –, το σχήμα του λιμανιού της Ιθάκης – θυμάται όμως πως ήταν ημικυκλικό – και το ακριβές μήκος του αίθριου του ανακτόρου.

Καθισμένος στα βράχια, οι φαρδιές του πλάτες ηλιοψημένες από τόσες μέρες στη θάλασσα, τα χέρια σκληρά όπως των κωπηλατών, που αρχικά ήταν μονάρχες, μετά στρατιώτες, έπειτα επιζώντες, ύστερα ναύτες και τελικά κατατρεγμένοι, τα μαύρα γένια του πιτσιλισμένα με ασημί κλωστές, ο Οδυσσεάς ατενίζει τη θάλασσα έχοντας μια αρμονική στάση, το αποφασιστικό προφίλ του, η γενειάδα του τονίζει το περίγραμμα του σαγονιού, τα μαύρα μάτια του ανθρώπου που ξέρει να βλέπει σε βάθος, ενώ η σκέψη του τρέχει ήδη πέρα από κάθε απίθανο συνδυασμό πιθανοτήτων.

Γιατί δεν καταφέρνω να τον αφήσω να φύγει;

Γιατί τον ακολουθώ κάθε πρωί και κάθε πρωί υποκύπτω στον ζυγό της ταπείνωσης;

Γιατί λαχταράω νύχτα μέρα να πλαγιάζει μαζί μου;

Η μαγεία που με δένει μαζί του με ανάγκασε να τον ακολουθήσω και σήμερα το πρωί σαν το πιστό σκυλί, που ο κύριός του το έδιωξε με μια κλοτσιά. Κάθομαι εδώ παράμερα και τον κατασκοπεύω, έχοντας επιβεβαιώσει ξανά μια αλήθεια που καίει: δεν θα είμαι ποτέ η πρώτη, δεν είμαι ούτε η δεύτερη ή η τρίτη, είμαι μόνο η γέφυρα ανάμεσα στη μία πρόκληση και στην άλλη.

Περνάει το χέρι του ανάμεσα στα ανακατεμένα μαλλιά του και κάνει αυτό που κανένας ήρωας μέχρι τούτη τη στιγμή δεν τόλμησε ποτέ.

Κλαίει.

Είναι μάλλον απαράδεκτο για όποιον θυμάται την καταστροφική οργή του Αχιλλέα ή την άξεστη ορμή του Αγαμέμνονα.

Ο Οδυσσεάς όμως όχι, δεν αφήνεται στον θυμό.

Είναι ο τελευταίος των ηρώων.

Συλλογίζεται όπως κανείς άλλος.

Θυμάται.

Και κλαίει.

Όπως κάθε πρωί, πληγωμένος από τη μοναξιά του.

Κάθε πρωί τον ρημάζει η νοσταλγία, ο πόνος που του προκαλεί η σκέψη του νόστου, η επιστροφή στην πατρίδα, αλλά και στο παρελθόν, στον χώρο όπου έζησε – θα ήθελε απλώς να εξαφανιστεί από τα βράχια μου και να εμφανιστεί στις βραχώδεις ράχες της Ιθάκης. Κάθε πρωί λιώνει το δέρμα του στα τραχιά βράχια και μπερδεύονται οι κόρες των

ματιών του με εκείνο το απέραντο γαλάζιο που ξετυλίγεται και γίνεται μπλε και μετά μενεξεδί. Κάθε πρωί φτάνει στην ακτή λίγο προτού διαλυθεί η νύχτα και η Ηώς πιέσει τον ορίζοντα με τα ροδαλά της δάχτυλα.

Ξέρω τι τον βασανίζει εκτός από τη νοσταλγία σ' εκείνο τον χώρο που αιωρείται ανάμεσα σε γη και θάλασσα, όπου εγώ είμαι η πιο ανώφελη και ενοχλητική σκέψη του. Ο Οδυσσεάς νιώθει παγιδευμένος. Αυτός που πολέμησε στον πιο φημισμένο πόλεμο του κόσμου του, αυτός που επινόησε το στρατήγημα για να περάσουν μέσα από τα απόρθητα τείχη της Τροίας, αυτός που ξέφυγε από τη μανία των ανέμων και την οργή του Ποσειδώνα, αυτός που έριξε στο έρεβος την όραση του κτηνώδη Κύκλωπα και αντιστάθηκε στις Σειρήνες, ορίστε: ο ίδιος πιάστηκε στην παγίδα της Καλυψώς.

Η Ωγγυία είναι η φυλακή του. Απέναντι στο αόρατο κλουβί που του έχω στήσει η εφευρετικότητά του δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Δεν του χρησιμεύει καθόλου το ότι είναι ο πανούργος ήρωας, ο πολύτροπος Οδυσσεάς, εκείνος που ξέρει να στρέφεται σε πολλές κατευθύνσεις· ο πολυτάλαντος άντρας, ο ικανός να προσαρμόζεται, αλλά και να ρισκάρει, να αλλάζει πρόσωπο ανάλογα με τις περιστάσεις. Ένας διορατικός ηγέτης που χωρίς αυτόν η Τροία δεν θα είχε καταστραφεί, αλλά κι ένας εξόριστος που βασανίστηκε στη θάλασσα όταν καταστράφηκε το πλοίο του και διέφυγε, συχνά καταδιωκόμενος, από άγνωστες χώρες.

Ο ανόητος όμως που καταστρέφει τα μάτια του με τα δάκρυα δεν γνωρίζει ότι κάποιος από ψηλά ενδιαφέρεται γι' αυτόν. Οι θεοί έχουν εκτιμήσει την αφοσίωσή του. Γιατί

όταν η Ηώς σηκώθηκε από το κρεβάτι του Τιθωνού, οι Ολύμπιοι συγκάλεσαν συμβούλιο και το έκαναν μόνο γι' αυτόν. Οι αθάνατοι αγαπούν πολύ τον Οδυσσέα: ο αιγίοχος* πατέρας Ζευς, μετά η Αθηνά, ο αγγελιοφόρος των θεών Ερμής και άλλοι. Μόνο ο Ποσειδώνας τον μισεί τόσο πολύ, ώστε ακόμα δεν κουράστηκε να απειλεί τη ζωή του με καταιγίδες και τεράστια κύματα.

Συζήτησαν αρκετά οι θεοί στον καλυμμένο από σύννεφα Όλυμπο. Εκεί πάνω ζουν, περπατώντας πάνω στα νέφη, στην κατοικία τους, που δεν την ταραίζουν ποτέ οι άνεμοι, που δεν τη βρέχει ποτέ η βροχή, που τη σκεπάζει μόνο μια ακτινοβόλα λαμπρότητα. Εκείνη που υπερίσχυσε ήταν η φωνή της Αθηνάς. Αυτή υπενθύμισε ότι ο Οδυσσέας ποτέ, ποτέ, ούτε μία φορά, δεν παρέλειψε να τιμήσει τους υπέρτατους με θυσίες· αυτός ο άντρας αξίζει σεβασμό.

Το συμβούλιο τελείωσε, και τώρα ο Δίας, ο κύριος των κεραυνών και των νεφών, ο πατέρας των θεών, κάλεσε τον Ερμή με τα φτερωτά σανδάλια και τον πρόσταξε: «Γιε μου, πήγαινε στην Καλυψώ με τα ωραία μαλλιά και πες της ν' αφήσει τον Οδυσσέα. Αυτός θα χαθεί ξανά στη θάλασσα, θα καταλήξει στο νησί των Φαιάκων, αλλά εκεί θα τον δεχτούν με καλοσύνη. Ο βασιλιάς των Φαιάκων θα τον στείλει με συνοδεία στην Ιθάκη, μαζί με πλούσια δώρα· θα του δώσει πολύ περισσότερα από εκείνα που θα έφερνε στην πατρίδα του από την Τροία, αν οι καταιγίδες δεν τα είχαν σκορπίσει στις αβύσσους».

Ο Ερμής υπάκουσε. Έδωσε στους αστραγάλους τα φτε-

* Αυτός που φέρει την αιγίδα. (Σ.τ.Μ.)

ρωτά σανδάλια του, που τον ταξιδεύουν πάνω από τα γαλάζια νερά και τα εύφορα εδάφη, και πήρε το κηρύκειο, με το οποίο μπορεί να σαηνεύει το βλέμμα των ανθρώπων ή να τους ξυπνάει από τον ύπνο. Έτσι ζυγιάζεται στον αέρα, τον βλέπω από μακριά, γιατί είμαι θεά και γνωρίζω πολλά· πετάει σαν γλάρος πάνω από τα ακούραστα κύματα.

Στο μεταξύ στα βράχια ο Οδυσσεάς δεν ξέρει ότι η μοίρα του πρόκειται να αλλάξει και κλαίει ακόμα, νιώθει ότι εξαρτάται από τις ιδιοτροπίες μου. Εγώ, η κόρη του Άτλαντα, θαλάσσια θεότητα, κυρίαρχη σε ένα πράσινο νησί χωρίς κατοίκους, εγώ ποτέ δεν τον χορταίνω.

Ήταν αναπόφευκτο να συμβεί· σωστά;

Μόνη εδώ και δεκαετίες σ' αυτή την κουκκίδα ακατοίκητης γης που την περιβάλλει η θάλασσα, όπου με επισκέπτονται μόνο τα θαλασσοπούλια, υποδέχτηκα τον άντρα σαν μια ευχάριστη συντροφιά. Ένα παιχνίδι στην αρχή. Τώρα όμως γίνεται κάτι το αναντικατάστατο και με συντρίβει. Κάποιες μέρες νιώθω άδεια και ξέρω ότι υπεύθυνος είναι αυτός, η αδιαφορία που μου δείχνει κάθε πρωί, όταν φεύγει προς τα βράχια.

Κάθε φορά που πέφτει ο ήλιος, γίνομαι πιο όμορφη για να κατακτήσω κάτι που θα μου ξεφεύγει πάντα. Η ψυχή μου αμφιταλαντεύεται. Πρώτα μισώ τον ήρωα – τι πληκτικά αυτά τα δάκρυα που χύνει στη θάλασσα! – και μετά νιώθω την ανάγκη να τον χαϊδέψω, να τον αγκαλιάσω σφιχτά.

Όταν πλησιάζει, αγγίζω τα δυνατά του μπράτσα.

Και τη νύχτα επιτέλους, όταν με αναζητά στο σκοτάδι, κοροϊδεύω τον εαυτό μου ότι είναι δικός μου.

Αρκετά με τις δικαιολογίες, οι θεοί δεν πρέπει να δίνουν λογαριασμό για τις μεταπτώσεις τους. Και όμως η αγνωμοσύνη του με βασανίζει όπως το τσίμπημα δηλητηριώδη σκορπιού. Του έχω προσφέρει τον μικρό και γεμάτο φρούτα κόσμο μου, που τον βρέχει μια πηγή η οποία, σε ένα ξέφωτο που το δροσίζουν οι άνεμοι, δημιουργεί μια διαυγή λίμνη, που απλώνεται πάνω σε ολόλευκα βότσαλα. Εκεί οδηγώ κάθε μέρα τον ήρωα απ' την Ιθάκη, για να νιώσω άλλη μια φορά πόση γλύκα έχει το να παίζεις ερωτικά παιχνίδια με θνητούς. Του είναι αδύνατον να μου ξεφύγει, εμφανίζομαι παντού, βασίλισσα τύραννος: προβάλλω από το ρυάκι που χύνεται στη θάλασσα, παρουσιάζομαι ξαφνικά μπροστά του, τον ακολουθώ σαν σκιά παντού, ακόμη και στα βράχια, εκεί όμως δεν μπορώ να τον κάνω να νιώσει το άρωμά μου, είναι η μόνη ελεύθερη περιοχή όπου καταφεύγει για να μη χάνει το κουράγιο του μπροστά σε μια καινούργια μέρα που είναι ολόγεια με την προηγούμενη.

Σε άλλα μέρη χρησιμοποιώ τα τεχνάσματά μου για να τον μεθύσω, και κάθε φορά που τα μάγια επαναλαμβάνονται, αυτός υποκύπτει ξελογιασμένος, αλλά κρατάει τόσο λίγο...

Ή τον παρατηρώ σιωπηλή, πίσω του. Ο γιος του Λαέρτη νιώθει την ευωδιά αποξηραμένων λουλουδιών ανάμεικτη με φλούδες εσπεριδοειδών που αναδίδω, ακούει το κουδούνισμα των κοσμημάτων μου, στρέφεται απότομα από δω, από κει, μέχρι που εμφανίζομαι – επιφάνια. Ο χιτώνας σαν λεπτό πέπλο, που από κάτω διακρίνεται το θεϊκό κορμί της νεαρής νύμφης, σχεδόν κεχρμπαρένιο, το στήθος σφιχτό και γεμάτο, η κοιλιά επίπεδη, οι μηροί μακριοί και τορνευτοί.

«Ω, πολύτροπε Οδυσσέα», του λέω ψιθυρίζοντας με τις άκρες των χειλιών, «πάρε την καστανή, την ξελογαίστρα Καλυψώ με τα ωραία μαλλιά».

Με θεωρεί επιπόλαιη και ίσως έχει δίκιο· είμαι όπως μπορεί να είναι μόνο όποιος δεν νοιάζεται για τον χρόνο. Ο Οδυσσέας όμως νοιάζεται, και μάλιστα πολύ. Τώρα πια τον κρατώ εδώ πάρα πολύ καιρό, κι αυτός έχει μετρήσει εφτά χρόνια, που του φαίνονται εφτά αιώνες. Η Ωγυγία δεν αφήνει περιθώρια διαφυγής· τριγύρω είναι μόνο θάλασσα και ψηλά τα φουσκωτά σύννεφα ή ο ήλιος που σε τυφλώνει· παντού σιωπή, που τη διακόπτει ο παφλασμός των κυμάτων ή το κρώξιμο των γλάρων, όταν στην υδάτινη επιφάνεια βασιλεύει η γαλήνη. Και τώρα που είναι φθινόπωρο, τη μαστιγώνουν οι πρώτοι άνεμοι.

Πόσων χρονών είναι ο Οδυσσέας;

Κι ο ίδιος έχει χάσει τον λογαριασμό. Όταν έφυγε από την Ιθάκη δεν είχε πατήσει ακόμα τα τριάντα και είχε ένα νεογέννητο παιδί. Τηλέμαχο τον ονόμασαν: εκείνος που μάχεται από μακριά. Μάλλον ταιριάζει περισσότερο στον πατέρα παρά στον γιο αυτό το όνομα. Πράγματι δέκα χρόνια κράτησε ο πόλεμος της Τροίας, στα οποία πρέπει να προσθέσουμε τα χρόνια του ταξιδιού του και την αναγκαστική παραμονή του στο νησί μου: ο Οδυσσέας ξέρει ότι πρέπει να πλησιάζει τα πενήντα. Τι σημασία έχει όμως; Ποιος ξέρει πώς μεγάλωσε ο Τηλέμαχος. Ποιος ξέρει πώς έχει γίνει η Πηνελόπη, η συνετή γυναίκα του, η κόρη του Ικάριου, που βασιλεύει στη Σπάρτη μαζί με τον αδελφό του Τυνδάρεω. Ο Οδυσσέας θυμάται ακόμα την πρώτη φορά που είδε, μαζί με άλλους πρίγκιπες της Ελλάδας, την Πηνελόπη, και όλοι

διεκδικούσαν το χέρι της συμμετέχοντας σε έναν αγώνα δρόμου. Νίκησε αυτός, ο Οδυσσέας.

«Τι κάνει η Πηνελόπη μου;» αναρωτιέται κάθε πρωί ο βασιλιάς χωρίς βασιλαιο, ενώ εγώ διαβάζω το μυαλό του. «Με περιμένει ή πλαγιάζει με κάποιον απ' τους Μνηστήρες και μοιράζεται μαζί του το ανάκτορο από ανοιχτόχρωμη πέτρα, το νυφικό κρεβάτι που εγώ έφτιαξα στο ισόγειο, λαξεύοντας τον μεγάλο κορμό μιας τεράστιας ελιάς; Με σκέφτεται ακόμα η Πηνελόπη; Μιλάει στον Τηλέμαχο για τον πατέρα του, που είναι μακριά; Αναζητά την αγκαλιά μου τους μεγάλους χειμώνες ή τη φωνή μου μέσα στο ψιθύρισμα της καλοκαιρινής αύρας;»

Η Ωγυγία μοιάζει με λαβύρινθο που υπνωτίζει, βαλμένο στον ομφαλό της θάλασσας – τα δάση εναλλάσσονται με πανομοιότυπους θάμνους και πανομοιότυπες πικροδάφνες, κυκλικές βραγιές από υάκινθους κρύβουν γλυκύτερες συκίες, χουρμαδιές και πάντα ανθισμένες πορτοκαλιές. Όπου κι αν πηγαίνει, όποιο μονοπάτι κι αν διασχίζει, καταλήγει στο άνοιγμα της σπηλιάς μου. Ένα άντρο σκοτεινό, όπου, μόλις πέφτει η νύχτα, ανάβω λυχνάρια και καίω θυμιάματα. Σε μια σανίδα στηριγμένη σε δύο κορμούς θα ετοιμάσω, μόλις πέσει το σκοτάδι, τροφή για μένα – νέκταρ και αμβροσία – και ένα πλούσιο τραπέζι για τον εραστή μου: κυνήγι, ψάρια, οστρακόδερμα, πίτες με άγρια χόρτα, φρούτα, γλυκίσματα με αμύγδαλα και μέλι. Ο Οδυσσέας θα πει κρασί νερωμένο με νερό από την πηγή και για άλλη μία νύχτα θα αποκοιμηθεί με το χέρι μου στην πλάτη του, σαν χάδι.

Τώρα όμως είναι ακόμα εκεί, στα βράχια.

Κάθεται και σκέφτεται την περίεργη μοίρα του και κλαίει.

Δεν ξέρει ο δύστηχος ότι σήμερα κάτι θα αλλάξει το μέλλον του. Δεν ξέρει ότι εγώ πρέπει να απομακρυνθώ με ανάλαφρα βήματα, γιατί – αισθάνομαι τώρα ότι θα συμβεί – σε λίγο θα φτάσει στη σπηλιά μου ο Αργειφόντης Ερμής, αυτός που σκότωσε τον Άργο.

Όταν μια θεά θέλει να μετακινηθεί στον χώρο, η βούλησή της κάνει εύκολο το πέταγμα, κι έτσι να με, όσο διαρκεί ένα βλεφάρισμα, στη σπηλιά μου, κάθομαι στον αργαλειό με τη χρυσή σαΐτα.

Ο θεός με τα φτερωτά πέδιλα προσγειώνεται με χάρη μπροστά στην είσοδο και κοιτάζει τριγύρω έκπληκτος, το θέαμα είναι υπέροχο. Τη σπηλιά την προφυλάσσει ένα ευωδιαστό δάσος από κλήθρα και ψηλά κυπαρίσσια, όπου φωλιάζουν μπούφοι και κορμοράνοι με μεγάλα φτερά και θορυβώδεις θαλασσοκόρακες. Μια κληματαριά με ώριμα σταφύλια βάφει μενεξεδί το τοπίο και μπροστά από ένα ομαλό λιβάδι, όπου ανθίζουν μενεξέδες και σέλινα, αναβλύζουν τέσσερις πηγές με γάργαρο νερό. Ο Ερμής παρατηρεί εντυχισμένος τη σκηνή· μετά μπαίνει στην ευωδιαστή σπηλιά. Πράγματι μέσα καίω σε μια μεγάλη φωτιά κέδρο και τρυφερή τούγια.

Αρκεί ένα βλέμμα – οι θεοί αναγνωρίζομαστε μεταξύ μας ακόμη κι αν δεν έχουμε συναντηθεί ποτέ. Ψάχνει τον Οδυσσέα με το βλέμμα και βλέπει ότι είμαι μόνη. Καλύτερα, σκέφτεται. Δεν χρειάζεται να του εξηγήσω ότι ο ήρωας από την Ιθάκη χύνει δάκρυα γεμάτος νοσταλγία στα βράχια και σκίζει τα κύματα σκαλίζοντας μακρινές αναμνήσεις.

Ο Ερμής είναι εδώ για μένα.

Έπειτα από ατέλειωτα χρόνια κάποιος με αναζητά.

Τον υποδέχομαι καλοσυνάτα, όπως πρέπει σ' έναν θεό,

μα το στήθος μου βαραίνει ένα δυσάρεστο προαίσθημα. Του προσφέρω αμβροσία, γεμίζω τον κάλυκα με γλυκό νέκταρ, κι αυτός αναζωογονείται, αλλά – μόλις τελειώνει το γεύμα του – ο θεός μου αναφέρει ξεκάθαρα το μήνυμα του Δία.

Πρέπει να αφήσω τον Οδυσσέα να φύγει – έτσι αποφάσισαν οι θεοί. Η βούλησή τους είναι αμετάκλητη. Ο θυμός μου θολώνει τον νου μου και ξεστομίζω λόγια οργής: «Τι παθαίνετε εσείς οι κάτοικοι του Ολύμπου, πάντα θα ζηλεύετε όταν εμείς οι θεές προσφέρουμε το σώμα μας σε θνητούς; Γιατί δείχνετε τον χειρότερο εαυτό σας; Το κάνατε όταν η λαμπερή Ηώς γοητεύτηκε από τον Ωρίωνα και η Άρτεμις τον σκότωσε χτυπώντας τον με τα βέλη της στην Ορτυγία. Κι όταν η Δήμητρα πλάγιασε με τον Ιασίωνα στα φρεσκο-οργωμένα χωράφια, ο Δίας τον τιμώρησε κεραυνοβολώντας τον... Τι ζηλόφθονοι είστε! Γιατί θέλετε να μου στερήσετε τον Οδυσσέα; Τον έσωσα! Τον τράβηξα από την ανελέητη θάλασσα όταν τσακίστηκε το πλοίο του και πνίγηκαν οι σύντροφοί του. Τον γιάτρεψα, τον έπλυνα, τον τάισα, τον ζέστανα τις νύχτες, τον κανάκεψα τη μέρα, όταν γύριζε από τους ανόητους θρήνους του στην ακτή!»

Ο Ερμής με κοιτάζει σιωπηλός και το βλέμμα του μιλάει καθαρά: «Πρόσεχε τι λες, ξέρεις ποιος με στέλνει».

Ανοιγοκλείνω τα μάτια οργισμένη, θα ήθελα να τα σπάσω όλα και να πετάξω τα κομμάτια της οργής μου στους στρόβιλους της θάλασσας, δημιουργώντας μια τεράστια δίνη που θα συνέντριβε τον Όλυμπο. Πρέπει όμως να συγκρατήσω την αγανάκτησή μου, χρειάζεται τεράστια προσπάθεια για να αποδεχτείς την ήττα. Η φωνή μου βγαίνει γεμάτη κακία: «Ας φύγει λοιπόν. Ας γίνει το θέλημα του Δία».

«Κάνεις καλά που υπακούς τον μεγάλο Δία, Καλυψώ. Απόφυγε την οργή του, γιατί, όταν εξοργίζεται, επιβάλλει τρομακτικές τιμωρίες», με προειδοποιεί ο Ερμής. Μετά φεύγει πετώντας ανάλαφρα όπως ήρθε.

Μένω μόνη.

Πολλές σκέψεις ταλανίζουν το μυαλό μου. Η αγωνία εκείνης που προσπαθεί να γιατρέψει μια περηφάνια που θα μείνει πληγωμένη για πάντα. Μπορώ να αντικαταστήσω τον βασιλιά της Ιθάκης με τον πρώτο ναύτη που θα περάσει από αυτά τα μέρη; Μπορώ να τον ξεχάσω με ένα φίλτρο; Όχι, δεν είναι δυνατόν, το ξέρει η καρδιά μου: ο Οδυσσέας είναι αναντικατάστατος.

Κανείς δεν ξέρει να υφαίνει όπως αυτός τα πολύπλοκα νήματα του μυαλού.

Πρέπει να ξαναγυρίσω σ' εκείνα τα καταραμένα βράχια, όπου αναζητά μια ανάπαυλα από μένα. Οι θνητοί είναι πληκτικοί και προβλέψιμοι, σκέφτομαι, αλλά η καρδιά μου πλημμυρίζει από την επιθυμία να ξαναδώ τον ήρωα και να αγγίξω το αργασμένο απ' τις πολλές δοκιμασίες δέρμα του.

Φτάνω πίσω από τον Οδυσσέα· είναι σαν να περιμένει πάνω στα τραχιά βράχια, το βλέμμα του στραμμένο στην τρικυμισμένη θάλασσα. Γυρίζει και θαυμάζει τα ρουμπινιά χείλη μου, που κινούνται γλυκά: «Σταμάτα να κλαις. Θέλεις να φύγεις λοιπόν; Είσαι ελεύθερος. Πήγαινε, βρες χοντρούς κορμούς στο νησί και φτιάξε μια σχεδία. Εγώ θα σου δώσω ψωμί, νερό, κόκκινο κρασί και ρούχα. Μετά θα σου στείλω ούριο άνεμο – αυτό αποφάσισαν για σένα οι θεοί».

Σηκώνεται απότομα, δύσπιστος: «Κάτι έχεις στον νου σου, θεά... Δεν είναι αλήθεια ότι θέλεις να μ' αφήσεις ελεύθερο, θέλεις μόνο να ξαναβγώ στη θάλασσα για να ρίξεις πάνω μου κι άλλες συμφορές!»

Η δυσπιστία του με κάνει να χαμογελάσω, και ξέρω ότι του αρέσει το χαμόγελό μου, πολύ συχνά θαύμαζε τα ολόλευκα δόντια μου, μικρά και ολόισια σαν παιδούλας. Βάζω το χέρι μου στο μπράτσο του: «Είσαι πολύ έξυπνος για να αμφιβάλλεις για μένα. Σου ορκίζομαι ότι λέω την ιερή αλήθεια και επικαλούμαι ως μάρτυρες τη γη, τον απέραντο ουρανό και το βασίλειο των νεκρών – κι εσύ ξέρεις ότι ανάμεσα στους θεούς αυτός είναι ο πιο ισχυρός όρκος: δεν θέλω να σε εξαπατήσω, δεν σχεδιάζω εις βάρος σου κάποια συμφορά».

Επιστρέφουμε σιωπηλοί στη σπηλιά, αυτός κάθε τόσο με παρατηρεί επιφυλακτικός. Μόλις μπαίνουμε, τον βάζω να καθίσει στον θρόνο απ' όπου ο Ερμής σηκώθηκε πριν από λίγο, μετά ετοιμάζω για κείνον τροφή των θνητών και κάθονται δίπλα του· οι θεραπεαινίδες μου μου σερβίρουν νέκταρ και αμβροσία, όπως αρμόζει σε μια θεά. Αφού τρώμε, δεν καταφέρνω να αντισταθώ σε τούτη την ερώτηση. Είναι ξεκάθαρο ότι τρέφω ακόμα στην καρδιά μου – τι ανόητο εκ μέρους μου – την κρυφή ελπίδα να τον έχω μόνο για μένα. Έτσι τον ρωτώ για τελευταία φορά αν θέλει πραγματικά να γυρίσει στο σπίτι του. Και του προσφέρω ξανά αυτό που οι άνθρωποι λαχταρούν.

«Θα σου χαρίσω την αθανασία, αν μείνεις. Θα μ' έχεις γυναίκα σου, δεν είμαι βέβαια λιγότερο όμορφη από την Πηνελόπη – δεν μπορούν να συγκριθούν μαζί μας οι θνητές –, ούτε λιγότερο συνετή».